

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ» ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 4(12) қазан-желтоқсан 2017
ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
**ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ
журнал**

2017, № 4(12)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

2017, № 4(12)

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2017, № 4(12)

Құрылтайшы:

Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Басредактор

Қабылдинов Зиябек Ермұханұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбаев, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А. Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Төлєнова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,
«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Главный редактор

Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,

г. Алматы,

ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о регистрации:
№ 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо
обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

RSE on REM "Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology"
of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of
Kazakhstan

Editor-in-chief:

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseyitova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,
28 Shevchenko Str.
Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,
«Edu.e-history.kz»
Editorial electronic scientific journal
Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and
Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, r
egistration certificate:

No. 14602-IIA dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic
format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the
journal.

ҒТАХР / МРНТИ / IRSTI 03.20.

ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНДАҒЫ ТОПОНИМИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ

Момынова Г.Т.

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ (Астана қ., Қазақстан) 1-курс докторанты
E-mail: MG_29@mail.ru

Аңдатпа. Мақала Қазақстан тарихындағы топонимикалық зерттеулердің ауызша тарих дәстүрі негізінде жинақталған қызықты мәліметтермен берілген. Топонимдер қоғам мен адамзаттың дамуының ажырамас бөлігі болып табылады. Осы мақалада Қазақстан тарихындағы топонимикалық зерттеудің кейбір мәселелерін Әбілғазы Бахадүр, Асан Қайғы, Ш. Уәлиханов, М.Ж. Көпеев, Қ. Халид, Т. Шонанұлы және т.б. Отандық зерттеушілердің еңбектерін негізге алған.

Түйін сөздер: топонимика, география, жер, тарих, ауызша тарих, шежіре

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ТОПОНОМИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ В ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА

Моминова Г.Т.

ЕНУ им. Л.Н. Гумилева (г. Астана, Казахстан) докторант 1-го курса
E-mail: G_29@mail.ru

Аннотация. Статья основана на топонимические исследования о истории Казахстана встречающаяся в устной истории. В данной статье это излагается в виде интересных фактов. Топонимы не отделяемая часть развития общества и человечества. В статье рассматриваются труды исследователей, которые изучали некоторые проблемы топонимических исследований, такие как Абулгасы Бахадур, Асан Кайгы, Ш. Валиханова, М.Ж. Копеева, К. Халида, Т. Шонанұлы и других отечественных исследователей.

Ключевые слова: топонимика, география, земля, история, устной истории, шежире

SOME PROBLEMS OF TOPONOMIC RESEARCH IN THE HISTORY OF KAZAKHSTAN

Mominova G.T.

L.N. Gumilyov Eurasian National University (Astana, Kazakhstan) 1st year doctoral student
E-mail: G_29@mail.ru

Abstract. The article is based on toponymic research about the history of Kazakhstan found in oral history. In this article, this is presented in the form of interesting facts. Toponyms are not a separable part of the development of society and humanity. The article deals with the works of researchers who studied some problems of toponymic research, such as Abulgazy Bahadur, Asan Kaygy, Sh. Valikhanov, M.Zh. Kopeev, K. Khalid, T. Shonanuly and other domestic researchers.

Keywords: toponymy, geography, land, history, oral history, shezhire

Кіріспе

*«Дүниеде әрбір бөлек жердің аты,
Себеппен қойған бәрі елдің атын»*

(С. Сейфуллин)

Қазақ жерінің аумағы тарихи өңірлерге бай. Алтайдан Атырауға дейінгі, Сырдан бастап Тобылға дейінгі атырапты алып жатқан қазақ жерінде сан алуан жер-су атаулары кездеседі. Жер-су атауларын зерттейтін саланы – топонимика дейміз. Топонимика - ономастиканың жер-су, елді мекен атауларының шығуы мен пайда болуын (этимологиясын), мағынасын, құрылымының дамуын, таралу аймағын, қазіргі жағдайын, грамматикалық, фонетикалық пішінін, жазылуы мен екінші бір тілде берілуін зерттейтін құрамдас бөлігі. Қазақстанның әрбір аймағы тарихы тереңде жатқан киелі жерлер мен мекендерде бай. Елбасы Н.Ә. Назарбаев жер-су аттарының тарихилығымен, көнелігіне ерекше мән беріп, оны жинап, зерттеудің бүгінгі мемлекетіміздің саяси стратегиясы үшін де маңызының зор екендігін айтқан болатын. Жер-су аттары (топонимдер бойынша) халық ауыз әдебиеті, ертедегі аңыздарда батырлар жыры, ертегілер дерек көзі болып табылады. Ел тарихында топонимикалық деректер ретінде Әбілғазы Бахадүр, Асан Қайғы, Шоқан Уәлиханов, Мәшһүр Жүсіп Көпеев, Құрбанғали Халид, Телжан Шонанұлының, Мұхтар Әуезов т.б еңбектерін негізге алынған.

XXI ғасырда Отандық тарих ғылымында Қазақстанның тарихи географиясына қатысты зерттеулер, жер-су (топонимика) атауларына байланысты Ж.О. Артықбаев, Б. Хұсайынұлы, Д. Ізтілеуов, С. Шүкірұлы, К.Д. Каймулдинова, А.М. Алпысбес, Т.Т. Аршабек, Е.Б. Қасен, Е. Кейкі, Н.У. Шаяхметов, Р.Р. Оспанова, Ж.А. Жұмабеков, Н.Г. Ксенжик, Б.Б. Доскенова, Т. Жанұзақ, Г.А. Жанысбекова, Р.А. Идрисов, А.С. Омарбекова, М. Мырзахметов, Қ.Т. Сапаров т.б. зерттеушілердің еңбектерінде назарға алынған.

XIV ғ. аяғы мен XV ғ. басында өмір сүрген жырау, өз заманының абызы, Асан Қайғы (Хасан) Сәбитұлы желмаясын мініп он жеті жыл қазақ даласының жерұйығын іздеді. Сонда Ертіс – Баянауыл бойында, Сарыарқа және оңтүстік аймақтарды жүріп географиялық атауларға сипаттама берген. Сарыарқаны аралап жүріп, ұзын аққан **Ертісті** көргенде: «мына шіркін тойдым деп қарап отырмас, қарным ашты деп жыламас, сиырдың мүйізі, доңыздың құлағы шығып тұрған жер екен деп, артына үш рет қарап содан бұл жер **Үш қара** деп аталады» - екен. **Қызылтауға** келгенде: «тау тасы кеш болғандай қой болып ыңыранып жатады екен» - депті. **Баянауыл** тауын көргенде: «аттың ерін алмайтын жер екен, бауырында тұзы бар екен, бір күн қонамын деген кісі бір апта қалып қояды екен» - депті. **Шідерті** өзенін көргенде: «мына шіркіннің топырағы асыл, б ай бойы жүдеп қалған жылқының бір айда майланатын жер екен» - депті. **Өлеңті** өзенін көргенде: «тоқтап ешнәрсе айтпай өлеңдете беріпті, неге үндемейсіз дегенде өлеңтінің суы май, Шідертінің шөбі май» - деген екен. **Сілетіден** өтіп **Жалаңашқа** барғанда: «аттың төбеліндей Жалаңаш, сені алдыма өңгерейін бе, артыма бөктірейін бе? Қай жеріме тартайын, айналаң аз одан басқа мінің жоқ табылмайтын жер екенсің» - депті. **Есіл** өзенін көргенде: «жарымен суы тең, жарлысымен байы тең болатын жер екен» - депті. **Нұранының** бойын көргенде: «алты күнде ат семіртіп мінетін жер екен», **Торғай** өзенін көргенде: «ағар суы бал татыған, ағар жері май татыған екен», **Терісқакқан** деген өзенді көргенде: «Сарыарқаның тұздығы екен», **Жетіқоңырды** көргенде: «Сарыарқаның маусымы екен» - депті. Ұзын аққан **Сыр** бойын көргенде: «басы байтақ, аяғы тайпақ қоныс екен, Қаратауды жайласам, Сырдың бойын қыстасам, қоныс болуға дұрыс екен» - депті. **Сулы Келес**, **Құрлы Келес** өзендерін көргенде: «мөңіреуін сиыр болып мөңіреуін, сиыр тұқымы үзілмейтін жер екен» - депті [1].

Асан Қайғы **Маңқыстауды** «құт орнайтын жер екен, малға қоныс екен, мал баққан шаруаға бұдан артық жер болмас» - деп сипаттаса, Қашаған ақын:

«Шөбі малға май болар,
Аш-арыққа жай болар.
Қашаннанда бұл қоныс,
Құтты болған жер екен» (Ақберген А. 1972 ж)

Белгілі ғалым Шоқан Уәлиханов: «Көне түркі салт-сана, әдет-ғұрпының қаймағы бұзылмаған қазақтарда өмірдің бір саласын қамтитын тарихи оқиғалармен байланысты жер-су атаулары, адам аттары, тағы да басқалары есте сақталып, атадан балаға жалғасып жатады» - десе, «Қазақ даласында не көп бірі көне, бірі жаңа жапырлай орналасқан зираттар, обалар мен төбешіктер көп. Қазақтың тұрмыс тіршілігінің бұл тілсіз ескерткіштері тарихи тұрғыдан гөрі, жағрафиялық тұрғыдан алғанда қымбаттырақ» - деген. Расында Шоқан Уәлихановтың «Қозы Көрпеш-Баян Сұлу» жырының өзінде Еділ мен Жайық, Аягөз, Қарамола, Қараадыр жайында сипаттайды. Сонымен қатар «Іле өлкесінің географиялық очерктері» атты еңбегінде жер-су аттары баяндалған. Мысалы: «Алатаудан бастау алатын көптеген өзендер қырғыз-қайсақ даласының ең үлкен өзендерінің бірі Ілеге құяды. Іле үш тарамнан тұрады: Текес, Қашкөл, Күнгес» - деп атап көрсеткен [2]. Аталмыш еңбекте Жетісу жеріндегі өзен-көлдер жайында мәселелер қарастырылған. Қазақ жерінің жер-су атауларына байланысты ең құнды деректер Мәшһүр Жүсіп Көпеевтің еңбектерінде кездеседі. Оның шығармаларында қазақ елінен басқа да елдердің жер-су атаулары кездеседі. Солардың ішінде ең көп кездесетін жер-су атаулары Ресейге қатысты. Мәшһүр Жүсіп Көпеевтің «Сарыарқаның кімдіке екендігі», «Хал-ахуал», «Тіршілікте көп жасағандықтан көрген бір тамашамыз» атты зерттеулері бар. Бұл еңбектер 1907 жылы Қазан қаласында жарық көрді.

«Сарыарқаның кімдіке екендігі туралы» еңбегінде топонимдердің шығу тарихына кеңінен тоқталады. Сондай-ақ бұл жер-су атауларының барлығы дерлік ата-бабаларымыз және батырларымыздың есімдерімен тығыз байланысты қойылған деп атап көрсетеді. Мәшһүр Жүсіп Көпеев: «Күнбатыста – Сырдария, күншығыста ұзын аққан – Ертіс, оңтүстігі – Жетісу өзендері, солтүстігі – Еділ мен Жайық, осы төрт судың арасы – заман қадимда «Дешті Қыпшақ» атанған» - деп жазады [3]. 1887 жылы Бұқар сапарына барар жолда Түркістандағы Қожа Ахмет Яссауи, Ташкенттегі Зеңгі баба кесенелерін көріп, қайтар жолда Шу мен Сырдария, Ұлытау, Кішітау, Есіл мен Нұраны аралайды. Осы сапар барасында көптеген жер-су атауларын есітіп, сұрастырып өзіне жазып алап отырған. Сарыарқа жерінің табиғатын, сұлулығын, ән мен жырға толы өлке екендігін Әлкей Марғұлан:

Тау-тасы Сарыарқаның сырға толған,
Ән менен толқынды жыр, күйге толған.
Суреті ғасырлардың тасқа түсіп,
Сұлуы шежіре мен жырға толған - деп жырға қосқан.

Мәшһүр Жүсіп Көпеевтің шығармаларында аймақтық жер-су атаулары кеңінен сипатталады. Оның айқын көріністерінің бірі мына өлең-шумақтарынан аңғарылады:

«Баянаула қойсайшы жердің атын,
Шыбынды, Батпақ қойсайшы көлдің атын,
Таудың атын Қызылтау, Далба қойып,
Құлболды, Қаржас қойсайшы елдің атын.
Өлеңгі, Шідертіні елім жайлар,

Көк орай шалғынына бие байлар» [4] - деп көрсетеді «Ереймен сапары» шығармасында. Қазақтың Қарабай және Сарыбай деген екі байы болған. Сарыбайдың жалғыз қызы Баянсұлудың туған жері. Таудың атының «Баянаула» қойылған себебі «Баян ауылы» деп аталғанынан. Шыбынды – «Шыбыны көп көл», Батпақ – атауы айтып тұрғандай «Батпақты көл» (Баянауыл мен Бұқар жырау ауданының шекарасы). Қызылтау – тау жыныстарының қызғылт болып мұнарып,

күн сәулесінің шағылысуына байланысты қойылған атау. Далба – тауының атауы өзінің бұзылған сыртқы бейнесіне байланысты қойылған. Құлболды, Қаржас – шежіре бойынша өте үлкен ел болуға тұрарлық әулет. Өлең айтып той қылған жері - Өлеңті, аттарының шідері түсіп қалған жері – Шідерті аталған. «Мәшһүр Жүсіп Көпеевтің еңбектерінде жер-су атауларының көптеп кездесетініне назар аударуға болады. Тарих тұңғышына үңіліп, бұл атаулардың мән – мағынасының шығу төркінін ғылыми тұрғыдан қарастырып, жан-жақты зерттеу болашақтың еншісінде. Халықтың рухани байлығы мен даналығының орасан қоймасы бола келіп, топонимдер мәдениет пен халықтың ауызша шығармашылығының ескерткіштері ретінде әрі қарай жинауды, сақтауды, қалпына келтіріп және қорғауды қажет етеді» [5].

Құрбанғали Халид өзінің шағатай тілінде жарық көрген «Тауарих Хамса» атты еңбегінде: «Менің өте таң – тамаша болатыным, Қазақ оқымаған халық деген лақап айтылады. Ал жағрафия, астрономия сияқты арнаулы пән оқымай, білуге қиын соғатын жердің белгілерін айырып, соған дәлме – дәл ат қойып сөйлейді» - деп көрсеткен [6].

Қоғам қайраткері, ағартушы, педагог, тарихшы Телжан Шонанұлы «Ел тағдыры – жер тағдыры» [7] атты еңбегінде Көкшетау, Қарқаралы, Ақмола, Атбасар қорғандарының тұрғызылу тарихын жазып, қазақ жерінің Жайық, Тобыл, Ертіс, Есіл өзендерінің көкмайсалы, шұрайлы, шөбі ат бауырынан келетінін жазған. Сонымен қатар Телжан Шонанұлы: «Қазақ жердің қадірін біле ме?», - деп сауал қояды да, оған дәлелді жауап береді. Халқының жердің қадірін жетік білгенін, оны тарихи тұрмыстың тоқпағы үйреткенін айтыпты. Телжан орынды қолданған мына мақал – мәтелдерді оқып көрелік: «Жер аласы – мал баласы», «Жері байдың елі бай», «Жайықтың бойы жайлы қиян, Маңғыстаудың бойы шаңды қиян», «Көк Есілден кеткен соң, жылқының қонысы тарылмас», «Шыбышым лақ салмаған, тоқтым қысыр қалмаған», «Қалдығайты, Бұлдырты жер өрнегін қарасаң, көдесінің түбі сайын бір жылқы» [7, 25 б.]. Зер салсақ Телжан Шонанұлы өз еңбегінде Досқожа ақынның, қарға бойлы Қазтуған батырдың атақоныс жайлы асыл сөздерін қолданған. Әрине, бұл қазақ жерінің табиғаты мен көк майса шөбінің, Сарыарқадан соққан желінің қасиетін көрсетіп отыр. М. Әуезов өзінің «Әдебиет тарихы» атты еңбегінде: «Біздің қазақ – жер аты, тау атын әманда сол ортаның сыр-сипатына қарай қоя білген жұрт. Қайда, қандай бір өлкеге барсаңда жер, су жапан түзде кездескен кішкене бұлақ атының өзінде қаншама мән-мағына, шешілмеген құпия сыр жатады» - деп атап өткен. Халқымыздың тарихын өлең, жыр, толғау, аңыз әңгімелерден жинаған жүз томдық «Бабалар сөзі» еңбегінің 80 томында Нұра өзені, тауы жайында:

Нұраның әсем сұлу жағасында,

Шайқалған құрақ талдың арасында.

Дем алып көңілденіп жұрт отырды,

Шаттығы симай тасып шарасына [8, 204] - деп сипаттаған. Нұраның бойына келген халық

Нұра туралы аңызды тыңдап, Нұра деген қыз болғандығын, бірақта мұңлы, қабақ ашпайтын, ішінде қасіреті бар екендігін айтады. Қасына келген әрбір тірі жан сәлем беріп, Нұра саған не болды? - деп сұрақ қояды.

Арманы алыстағы асау Ертіс,

Кетпеді есінен бір көрсе де түс.

Бұлттан да сәлем айтты құмар болып,

Қайғысын жеңілтпек боп өртеген іш.....

Қосылып Есіл, Нұра, Құлантөспен,

Сарысу, Кеңгір бәрі болды шектес.

Ақ Ертіс арналарын толтырып тұр,

Қарасаң, бір шетіне көзің жетпес [8, 205] - осылай Нұра мен Есіл қосылып, мақсаттарына жеткен деген аңыз бар.

Халық арасында Қарқаралы атауы жайында да аңыздар бар. Мысалы көрші тұрған екі бар кішкентайымен ұл қызын атастырады. Ауыл арасында келіспеушілік болып екеуі айырылады. Қыз сұлу көрікті, жігіт нағыз батыр болып ер жетіп бір – бірінсіз өмір сүре алмайтындарын түсінгенін көрген қыз әкесі қуғыншы жіберіп жітті өлтіреді. Мұны көрген қызы өзіне қол салып, сүйгенінің кеудесіне құлағанда, қыздың ауыр бас киімі қарқара жерге құлаған. Осыдан Қарқаралы атауы шыққан екен. Қазіргі таңда жер-су көне атауларының қолданылуы азайып, ұмыт болып бара жатқандығы белгілі. Топонимдерді жаңғырту, ұмыт болған атауларды қайта жандандыру тарихымыз үшін маңызды. Кеңестік кезеңде көптеген елді-мекендердің, аумақтардың, өзен-көлдердің аттары орысша атаулармен ауыстырылғаны белгілі. Тәуелсіздік алғаннан бастап біршама атаулар тарихи атаулармен қалпына келтірілді. Бірақ бұл түпкілікті толықтай қазақша атаулармен аталды деген сөз емес. Өз тарихымыздағы географиялық атаулардың түп – нұсқасымен, түсіндірмелерін, сөздіктерін, анықтамалықтары жасалып, ғылыми айналымға енгізілді. Мәселен, Ж.О. Артықбаевтың «Дәстүрлі қазақ этнографиясы», «Баянауыл», «Түркі өркениетінің түйіткіл мәселелері», «Жеріңді танығаның – еліңді танығаның: Ульянов ауданының мысалында Орталық Қазақстан топонимиясына шолу», «Жаңаарқа тарихы», «Шет өңірінің тарихы» т.б еңбектерінде біраз болса да жер-су атауларына қатысты деректер берілді.

Бүгінгі таңда тарихшы ғалымдар А.М. Алпысбес, Т.Т. Аршабек, Е.Б. Қасен, Е. Кейкі бірлесуімен «Көне Көктау, байырғы Баянаула байтағының тарихы» атты еңбек жарық көрді [9]. Зерттеушілер Баянауланың ертедегі тарихынан бастап, Алаша хан кезеңіндегі қазақ тайпаларының үлкен рулы елге айналғандығы жайында айтады. Баянаула табиғатын, жерін Асан Қайғыдан бастап, Торайғыр, Едіге би ұрпақтары, Мәшһүр Жүсіп, Мұса, Зында Шормановтар, Жаяу Мұсалар өлең жырға қосып насихаттаған. Авторлар: «Баянаула жері қасиетті, шежірелі өңір, тарихтың көне сырларын шертерлік қызықты аңыз-әңгімелерге бай өлке. Бұл өңірдің жер-су аттары осы өлкенің тарихи оқиғаларымен тікелей байланысты» - дейді [9, 39 б.]. Сондай-ақ тарихшы А.М. Алпысбес, Т.Т. Аршабек «Бұқар жырау ауданының тарихы» атты монографиялық зерттеуі жарық көрді. Еңбекте Бұқар жырау ауданының қалыптасу тарихы, өз заманының әйгілі тұлғалары: Абылай, Бұқар жырау, Едіге би, Шоң би, Шорман би, Алшынбай би т.б қатысты мағлұматтар жинақталып, жүйеленген. Авторлар Сарыарқа аймағында орналасқан Бұқар жырау ауданының табиғи-географиялық сипатын жан-жақты қарастырып: «Табиғаттағы әрбір заттарға, тау-тас, өзен-көлдерге берілген атаулар ұрпақ үшін-үлгі, ұлттық тілдің сарқылмас қазынасы. Бұқар жырау ауданының тарихи тұрғыда өзіндік қалыптасқан жер-су атауларының жүйесі бар. Дәстүрлі жер-су атаулары жер сипаты, оның географиялық ерекшеліктері туралы мағыналарды камтиды» - делінген [10]. Еліміздегі топонимикалық атауларға зер салсақ түстермен байланысты атаулар көптеп кездеседі. Мәселен Ақсу, Ақкөл, Ақмола, Ақтөбе, Ақжайық, Қарасу, Қарақұм, Қаратау, Қызылтау, Қызылтөбе, Қызылорда, Сарыөзек, Сарытау т.б. Атаулардың осындай түске қатысты айтылуына профессор Т. Жанұзақ: «Қазақ ономастикасы. Атаулары сыры» атты еңбегінде: «Ақсу атауы – судың, өзеннің ақ ботала болып аққан түсіне байланысты» - деп көрсетеді [11]. Ж. Жұмабековтың «Ұлытау өңірінің тарихи географиясы (XVғ.-XIXғ. соңы)» атты диссертациялық жұмысында: «Ұлытау аймағын географиялық ерекшелейтін маңызды фактор – су көздері, өзен, көл, тау баурайындағы бұлақтар өңірдің адам тіршілігі үшін экономикалық тұрғыдан маңыздылығын анықтайды. Жезді, Кеңгір, Терісқаққан өзендері халық шаруашылығына қолайлы» [12]. Сонымен қатар елімізде батырлар мен хандардың есімдері берілген жер-су атауларыда көптеп кездеседі. Д. Жүнісов «Өзен – көл атаулары» еңбегінде: «Қарасай. Жезқазған облысында «Қарасай» аталатын екі өзен бар. Біреуі Шет ауданының жерінде, екіншісі – Жаңаарқа ауданының жерінен ағатын өзен. «Қарасай» — қазақтың тайпалық бірлестігіндегі белгілі ру аты. Бұл сөз Қазақстан жеріндегі біраз өзендерге қойылған. Ақтөбе облысының Мұғалжар, Октябрь аудандарында, Маңғышлақ облысының Бейнеу ауданында,

Жамбыл облысының Мойынқұм ауданында Қарасай аталатын өзендер бар. Бұл өзен атаулары қара және сай сөздерінен жасалған, қара сай, қара жыра («черный овраг») деген мағына береді» [13].

Тарихшы Баянбай Хұсайынұлы өзінің туған жері – Есіл өңіріне арналған «Есіл өңірі: тарих және тағылым» атты еңбегін арнаған. Б. Хұсайынұлы «Хан жолы» деген топонимге тоқтар болсақ: «Өткен тарихымызға көз жүгіртер болсақ, ортағасырдың өзінде-ақ, «Қазақстан тарихында» атап көрсетілгендей, тағы бір жол бар «Хан жолы» жаңа заманға дейін пайдаланылып келді. Түркістан өлкесінен шыққан керуен жолы Ұлытауға келіп түйіскеннен кейін бірнеше тармаққа бөлініп, тарайтын болған. Соның бірі – Қараөткел арқылы өткен. Қараөткел өңірі – «Хан жолының» күре тамыры болған» - деп көрсетеді [14].

Елімізге белгілі Мекемтас Мырзахметовтің топонимикалық атауларға байланысты еңбектері: «Әдебиет және топонимика», «Отаршылдық топонимдер», «Жер тарихы-ел тарихы», «Ов туралы», «Ванновка атауының сыры неде?», «Қазақ топонимдері мен антропонимдері (өткені, бүгінгі және ертеңі)» бар. М. Мырзахметов «Түркістанда туған ойлар» атты кітабында топонимдерді 3 топқа бөледі: 1) халықтық топонимдер; 2) тоталитарлық топонимдер; 3) отаршылдық топонимдер. Автор еліміздегі географиялық атаулардың ішінде адам есімімен аталатын жер-су, елді мекендерге назар аударған.

Қорыта келе, орыс географы Н.И. Надеждин: «Жер – адамзат тарихы географиялық атаулармен жазылған кітап» деп топонимдердің маңызын өте жоғары бағалаған. Топонимика ғылым саласы ретінде тарих, әдебиет, география ғылымдарымен байланысты дамиды және қазақ даласының ауызша тарихы мен шежіресі арқылы көне мен бүгіннің арасын жалғастырады. Тарихтың тереңіне үңіліп қарасақ жер-су атауларының шығу төркіні ғылыми тұрғыдан қарастырылып, жан – жақты зерттеу жүзеге асырылып келеді. Тәуелсіздік алған уақыттан бастап еліміздегі көптеген елді-мекендердің ауыстырылған, бұрмаланған атауларына түзетулер енгізіле бастады. Біршама жер-су атауларының тарихи атаулары заңдық нормативтік тұрғыда қалпына келтірілді. Бұл іс өз жалғасын табуы керек. Ол үшін кешенді зерттеулер қажет.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Мәшһүр Жүсіп Көпеев. Асан Қайғы туралы//Ақиқат,№7, 1992. 79-84 беттер.
2. Уәлиханов Ш. Көп томдық шығармалар жинағы. Алматы, 2010. -376 бет.
3. Мәшһүр – Жүсіп Көпейұлы. Шығармалары. 8 том. Павлодар 2006.-452 бет.
4. Мәшһүр – Жүсіп Көпейұлы. Өлеңдер, рауаяттары, шығармашылығы. 5 том.
5. Баянаула топонимикасы (ғылыми-танымдық зерттеулер): монография/ Сапаров Қ.Т. – Алматы, 2017. -316 б.
6. Халид Қ Тауарих хамса: (Бес тарих). Ауд. Б. Төтенаев, А. Жолдасов. – Алматы: Қазақстан, 1992. -304 бет
7. Телжан Шонанұлы мұралары (шығармалар, зерттеулер және мақалалар). – Алматы: «Ел-шежіре», 2011. – 368 бет.
8. Бабалар сөзі. Жүз томдық. –Астана: «Фолиант», 2011. Т.80: Топонимдік аңыздар. -416 бет
9. М.А. Алпысбес, Т.Т. Аршабек, Е.Б. Қасен, Е. Кейкі. Көне Көктау, байырғы Баянаула байтағының тарихы: Монографиялық зерттеу. – Астана, 2005. -480 бет.
10. М.А. Алпысбес, Т.Т. Аршабек Бұқар жырау ауданының тарихы (монографиялық зерттеу). –Қарағанды, 2012. -484 бет.
11. Жанұзақ Т. Қазақ ономастикасы. Атаулар сыры 3. – Алматы, 2007. – 524 бет.
- 12.Ж. Жұмабеков.Ұлытау өңірінің тарихи географиясы (XVғ.-XIXғ. соңы): автореферат 07.00.02. – Қарағанды. 2010.
- 13.Д. Жүнісов. Өзен – көл атаулары. –Алматы: Қазақстан, 1991. – 128б.
14. Хұсайынұлы Б. Есіл өңірі: тарих және тағылым. Астана: Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2010. -228 бет.

МАЗМҰНЫ

Абдраханов Д.М. ЛАТЫНДАСТЫРУ МӘСЕЛЕСІНІҢ ТАРИХЫ.....	8
Алексеевко А.Н., Әубәкірова Ж.С. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ҮРДІСТЕР: ТУУ МЕН ӨЛІМНІҢ АЙМАҚТЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	13
Алиясова В.Н. XXI Ғ. СОҢЫ МЕН XX Ғ. БІРІНШІ ЖАРТЫСЫНДА СОЛТҮСТІК ЖӘНЕ ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МҰРАЖАЙ ІСІ.....	21
Алиясова В.Н. СОЛТҮСТІК ЖӘНЕ ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАННЫҢ ӨЛКЕТАНУ МҰРАЖАЙЛАРЫНЫҢ ПАЛЕОНТОЛОГИЯЛЫҚ КОЛЛЕКЦИЯЛАРЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ТАРИХЫНА.....	27
Ғабитханұлы Қ. ҚЫТАЙДАҒЫ ҚАЗАҚТАРДЫҢ ЖАЗУ ТАРИХЫ.....	35
Далаева Т.Т. ҚАЗАҚ БОЛЫСТЫҚТАРЫНДАҒЫ САЙЛАУШЫЛАР: ҚЫЗМЕТІ ЖӘНЕ ІС-ӘРЕКЕТІНЕ ТӘН ЕРЕКШЕЛІКТЕР (XIX Ғ. II ЖАРТ. -XX Ғ. БАСЫ).....	42
Исабеков Ж.Б., Мейрманова Г.А. ҚАЗАҚ ХАЛҚЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ КИІМДЕРІНІҢ ЗЕРТТЕЛУІ: ТАРИХНАМАЛЫҚ ТАЛДАУ.....	51
Қабдышев Б.Ж., Нұрғалым Қ.С. ҚАЗАҚСТАН ДЕРБЕС ПРОКУРАТУРАСЫНЫҢ НЕГІЗІН ҚАЛАУШЫ.....	57
Қалиев Ж.Н. ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫ АССАМБЛЕЯСЫНЫҢ ҚЫЗМЕТІ ЖАЙЛЫ.....	65
Қалшабаева Б.К., Қатият Қ. ҚАЗАҚТАРДЫҢ БАЛА ТУУ, ТӘРБИЕЛЕУ ҮРДІСІНДЕГІ ДІНИ НАНЫМ-СЕНІМДЕРІ (Орталық Азия қазақтары материалдары бойынша).....	71
Кәрібаев С.У., Жүнісбаев С.М., Савин И.С. ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ ЖАСТАРЫНЫҢ АЗАМАТТЫҚ ЖӘНЕ ЭТНИКАЛЫҚ БІРЕГЕЙЛІГІН ЗЕРТТЕУ.....	79
Қозғамбаева Г.Б., Егізбаева М.Қ. ҰЛЫ ҒАЛЫМ, ГЕОЛОГ – ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ.....	85
Қосанов С.Қ. Ш. МАРЖАНИ ЖӘНЕ ҚАЗАҚ ТАРИХЫ.....	89
Күбаев Ш.С. ХАНТЕПЕДЕН ТАБЫЛҒАН ТЕРАКОТАНЫҢ ТҮСІНДІРМЕСІ ЖАЙЫНДА.....	95
Мәжиқызы Н., Сандықбаева Ө.Д., Арыстанбекова Қ.Д. НЫҒМЕТ МЫҢЖАНИ – ЭТНОГРАФ.....	104
Мейрманова Г.А. ЭТНОГРАФИЯЛЫҚ ЗЕРТТЕУДЕГІ ҚАЗАҚТАРДЫҢ ҚОЛӨНЕРГЕ ҚАТЫСТЫ МӘЛІМЕТ ЖИНАУДАҒЫ ПРИНЦИПТЕР МЕН ҰСТАНЫМДАР.....	109
Момынова Г.Т. ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНДАҒЫ ТОПОНИМИКАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	116
Мұсабалина Г.Т. XIX ҒАСЫРДЫҢ ЕКІНШІ ЖАРТЫСЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖЕРГІЛІКТІ БАСҚАРУ ОРГАНДАРЫ:РЕВИЗИЯ ТӘЖІРИБЕСІ.....	122

Нұрсұлтанова Л.Н., Санатова М.К. ҚАЗАҚСТАН МЕН ЕУРОПАЛЫҚ ОДАҚ АРАСЫНДАҒЫ САУДА -ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР.....	129
Нұртазина Н.Д. ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНДАҒЫ ДІНИ ТҰЛҒАЛАРДЫҢ ЗЕРТТЕЛУІ.....	136
Озанов А.Қ. БОС УАҚЫТ ЖӘНЕ СТУДЕНТТЕРДІҢ БОС УАҚЫТЫНЫҢ ТӘЖІРИБЕЛЕРІН ЗЕРТТЕУ.....	140
Ошанов Ж.О. 1727-1732 ЖЫЛДАР АРАЛЫҒЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ-ЖОҒАР СОҒЫСТАРЫ.....	146
Сайынова Б. «ҚЫРҒЫЗДАРДЫҢ (ҚАЗАҚТАРДЫҢ) ЖЕР ПАЙДАЛАНУ МАТЕРИАЛДАРЫ...» - ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ РЕТІНДЕ.....	160
Саркұлова С.Д., Берлібаев Е.Т. XX ҒАСЫР БАСЫНДАҒЫ ТАРИХ ЖӘНЕ ДІНИ МАЗМҰНДАҒЫ ҚАЗАҚ КІТАПТАРЫ.....	166
Сәрсен А.К. МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ БІЛІМ ЭТНОСАЯСАТТЫҢ НЕГІЗІ РЕТІНДЕ.....	174
Сұлтанғалиева Г.С., Төлешова У.Ж. БЕРКІМБАЕВТАР ӘУЛЕТІ: ЗАУРЯД-ХОРУНЖИЙДЕН РЕСЕЙ ИМПЕРИЯСЫНЫҢ ДВОРЯНЫНА ДЕЙІН.....	179
Уалтаева А.С. ЛАТЫН ӘЛПБИІНЕ КӨШУДІҢ ТАРИХИ АСПЕКТІЛЕРІ.....	185

СОДЕРЖАНИЕ

Абдраханов Д.М. ИСТОРИЯ ВОПРОСА ЛАТИНИЗАЦИИ.....	8
Алексеев А.Н., Аубакирова Ж.С. ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ТРЕНДЫ В КАЗАХСТАНЕ: РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РОЖДАЕМОСТИ И СМЕРТНОСТИ.....	13
Алиясова В.Н. МУЗЕЙНОЕ ДЕЛО В СЕВЕРНОМ И ВОСТОЧНОМ КАЗАХСТАНЕ В КОНЦЕ XIX – ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ XX ВВ.....	21
Алиясова В.Н. К ИСТОРИИ ФОРМИРОВАНИЯ ПАЛЕОНТОЛОГИЧЕСКИХ КОЛЛЕКЦИЙ В КРАЕВЕДЧЕСКИХ МУЗЕЯХ СЕВЕРНОГО И ВОСТОЧНОГО КАЗАХСТАНА.....	27
Габитханулы К. ИСТОРИЯ ПИСЬМЕННОСТИ КАЗАХОВ В КИТАЕ.....	35
Далаева Т.Т. ВЫБОРНЫЕ (ВЫБОРЩИКИ) В КАЗАХСКИХ ВОЛОСТЯХ (ВТ. ПОЛ. XIX В. – НАЧ. XX В.): ФУНКЦИИ И СПЕЦИФИКА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	42
Исабеков Ж.Б., Мейрманова Г.А. ИЗУЧЕНИЕ НАЦИОНАЛЬНОЙ ОДЕЖДЫ КАЗАХСКОГО НАРОДА: ИСТОРИОГРАФИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ.....	51
Кабдушев Б.Ж., Нургалым К.С. ОСНОВОПОЛОЖНИК НЕЗАВИСИМОЙ ПРОКУРАТУРЫ КАЗАХСТАНА.....	57
Калиев Ж.Н. О ДЕЯТЕЛЬНОСТИ АССАМБЛЕИ НАРОДА КАЗАХСТАНА.....	65
Калшабаева Б.К., Катият К. РЕЛИГИОЗНЫЕ ОБЫЧАИ, ОБРЯДЫ И ВЕРОВАНИЯ КАЗАХОВ ПРИ РОЖДЕНИИ И ВОСПИТАНИИ РЕБЕНКА (по материалам казахов Центральной Азии).....	71
Карибаев С.У., Джунусбаев С.М., Савин И.С. ИЗУЧЕНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ И ЭТНИЧЕСКОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ МОЛОДЕЖИ ЮЖНО- КАЗАХСТАНСКОЙ ОБЛАСТИ.....	79
Козгамбаева Г.Б., Егизбаева М.К. ВЫДАЮЩИЙСЯ УЧЕНЫЙ, ГЕОЛОГ КАНЫШ ИМАНТАЙУЛЫ САТБАЕВ.....	85
Кусанов С.К. МАРДЖАНИ И ИСТОРИЯ КАЗАХСТАНА.....	89
Кубаев Ш.С. К ИНТЕРПРЕТАЦИЙ ОДНОЙ ТЕРРАКОТЫ ИЗ ХАНТЕПА.....	95
Мажикызы Н., Сандыкбаева Ө.Д., Арыстанбекова К.Д. НИГМЕТ МЫНГЖАНИ – ЭТНОГРАФ.....	104
Мейрманова Г.А. ПРИНЦИПЫ СБОРА СВЕДЕНИЙ, КАСАЮЩИХСЯ РЕМЕСЕЛ КАЗАХОВ В ЭТНОГРАФИЧЕСКОМ ИССЛЕДОВАНИИ.....	109
Моминова Г.Т. НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ ТОПОНОМИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ В ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА.....	116
Мусабалина Г.Т. МЕСТНЫЕ ОРГАНЫ УПРАВЛЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ ВО ВТОРОЙ ПОЛОВИНЕ XIX ВЕКА: ПРАКТИКА РЕВИЗИЙ.....	122

Нурсултанова Л.Н., Санатова М.К. ТОРГОВО - ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОТНОШЕНИЯ МЕЖДУ КАЗАХСТАНОМ И ЕВРОПЕЙСКИМ СОЮЗОМ.....	129
Нургазина Н.Д. ИЗУЧЕНИЕ РЕЛИГИОЗНЫХ ПЕРСОНАЛИЙ В ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА.....	136
Озанов А.Қ. ДОСУГ И ИССЛЕДОВАНИЕ ДОСУГОВЫХ ПРАКТИК СТУДЕНТОВ.....	140
Ошанов Ж.О. КАЗАХСКО-ДЖУНГАРСКИЕ ВОЙНЫ 1727-1732 ГГ.....	146
Сайынова Б. «МАТЕРИАЛЫ ПО КИРГИЗСКОМУ ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЮ...» КАК ИСТОЧНИК ПО ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИСТОРИИ КАЗАХСТАНА.....	160
Саркулова С.Д., Берлибаев Е.Т. КАЗАХСКИЕ КНИГИ ПО ИСТОРИИ И РЕЛИГИОЗНОМУ СОДЕРЖАНИЮ НАЧАЛА XX ВЕКА.....	166
Сарсен А.К. КУЛЬТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ КАК ОСНОВЫ ЭТНОПОЛИТИКИ.....	174
Султангалиева Г.С., Тулешова У.Ж. ДИНАСТИЯ БЕРКИМБАЕВЫХ: ОТ ЗАУРЯД-ХОРУНЖЕГО ДО ДВОРЯНИНА РОССИЙСКОЙ ИМПЕРИИ.....	179
Уалтаева А.С. ИСТОРИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПЕРЕХОДА НА ЛАТИНИЦУ.....	185

CONTENTS

Abdrakhanov D.M. THE HISTORY OF LATINIZATION.....	8
Alexseenko A.N., Aubakirova Zh.S. DEMOGRAPHIC TRENDS OF KAZAKHSTAN: REGIONAL FEATURES OF FERTILITY AND MORTALITY.....	13
Aliyassova V.N. MUSEUM WORK IN THE NORTH AND EAST KAZAKHSTAN FROM THE END OF THE 19TH – THE FIRST HALF OF THE 20TH CENTURY.....	21
Aliyassova V.N. TO THE HISTORY OF FORMATION OF PALEONTOLOGICAL COLLECTIONS IN THE LOCAL HISTORY MUSEUMS OF NORTH AND EASTERN KAZAKHSTAN.....	27
Gabitkhanuly. K. HISTORY OF KAZAKH WRITING IN CHINA.....	35
Dalayeva T.T. VYBORNYE (ELECTORS) IN THE KAZAKH’S VOLOSTS (the second half of XIX – the beginning of XX century): FUNCTIONS AND SPECIFIC ACTIVITY.....	42
Isabekov Zh.B., Meirmanova G.A. THE STUDY OF NATIONAL COSTUMES OF THE KAZAKH PEOPLE: HISTORIOGRAPHIC ANALYSIS.....	51
Kabdushev B.Zh., Nurgalym K.S. THE INDEPENDENT PROCECUTOR FOUNDER OF KAZAKHSTAN.....	57
Kaliev Zh.N. ABOUT THE ACTIVITIES OF THE ASSEMBLY OF PEOPLE OF KAZAKHSTAN.....	65
Kalshabayeva B.K., Katiyat K. RELIGIOUS CUSTOMS, RITES AND BELIEFS OF KAZAKHS AT BIRTH AND UPBRINGING OF A CHILD (based on the materials of the Kazakhs of Central Asia).....	71
Karibaev S.U., Junusbaev S.M., Savin I.S. STUDYING OF CIVIL AND ETHNIC IDENTIFICATION OF YOUTH OF THE SOUTH KAZAKHSTAN REGION.....	79
Kozghambayeva G.B., Yegizbaeva M.K. OUSTANDING GEOLOG VERSUS SCIENTIST KANYSH IMANTAEVICH SATBAYEV.....	85
Kusanov S.K. MARDZHANI AND HISTORY OF KAZAKHSTAN.....	89
Kubayev Sh.S. TO INTERPRETATION OF ONE TERRACOTTA FROM HANTEPE.....	95
Mazhikyzy N., Sandykbaeva U.D., Arystanbekova K.D. NYGMET MYNZHANI WAS AN ETHNOGRAPHER.....	104
Meirmanova G.A. PRINCIPLES AND PRINCIPLES IN EDUCATIONAL INFORMATION ON ETHNOGRAPHIC STUDIES.....	109
Mominova G.T. SOME PROBLEMS OF TOPONOMIC RESEARCH IN THE HISTORY OF KAZAKHSTAN.....	116
Mussabalina G.T. LOCAL GOVERNMENTS IN KAZAKHSTAN IN THE SECOND HALF OF THE XIX CENTURY: PRACTICE OF REVISIONS.....	122
Nursultanova L.N., Sanatova M.K. TRADE AND ECONOMIC RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND THE EUROPEAN UNION.....	129

Nurtazina N.D.	
STUDY OF RELIGIOUS PERSONALITIES IN THE HISTORY OF KAZAKHSTAN.....	136
Ozanov A.K.	
LEISURE AND INVESTIGATION OF STUDENTS' LEISURE PRACTICES.....	140
Oshanov Zh.O.	
THE KAZAKH-JUNGAR WARS 1727-1732 YEARS.....	146
Saynova B.	
"MATERIALS ON KIRGIZ LAND USE ..." AS SOURCE ON THE ECONOMIC HISTORY OF KAZAKHSTAN.....	160
Sarkulova S.D., Berlibayev Y.T.	
KAZAKH BOOKS OF HISTORY AND RELIGIOUS CONTENT AT THE BEGINNING OF THE XX CENTURY.....	166
Sarsen A.K.	
CULTURE AND EDUCATION AS THE FOUNDATIONS OF ETHNOPOLITICS.....	174
Sultangalieva G.S., Tuleshova U.Zh.	
BERKIMBAYEV'S DYNASTY: FROM ZAURYAD-HORUNZHY TO THE NOBLEMAN OF THE RUSSIAN EMPIRE.....	179
Ualtayeva A.S.	
HISTORICAL ASPECTS OF THE TRANSITION TO THE LATIN ALPHABET.....	185

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы

2017. 4(12)

Бас редактор: Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген: Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 15.12.2017.

Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй

ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.

Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй